

DE VLAAMSE MINISTER VAN BEGROTING, FINANCIËN EN ENERGIE

MEDEDELING AAN DE VLAAMSE REGERING ENERGIEARMOEDEPROGRAMMA 2019

1. BELEIDSCONTEXT

Het regeerakkoord 2014-2019 stelt:

“We verminderen de energiearmoede aan de bron via een lager verbruik en zetten prioritair in op energiebesparende maatregelen, met behoud van de minimale levering van aardgas en elektriciteit. We zorgen voor verhoogde energiepremies voor de beschermde afnemers. Het sociale dakisolatieprogramma wordt versterkt en een bijkomend sociaal programma voor hoogrendementsglas en spouwmuurisolatie wordt opgestart. De middelen voor de energiescan worden geheroriënteerd naar maatregelen die energiearmoede aan de bron aanpakken, met een sterke operationele rol voor sociaal economieprojecten. De taken en werking van het Fonds voor de Reductie van de Globale Energiekost (FRGE) voorzien we als actieverplichting bij de distributienetbeheerders, maar beperken we tot energieleningen aan beschermde afnemers. Er zal naar synergie worden gestreefd tussen projectpromotoren van sociale energie-efficiëntieprogramma's en lokale entiteiten. We onderzoeken op welke manier het financiële risico op wanbetaling bij leveranciers verminderd kan worden, zonder dat hierdoor de factuur van de eindgebruikers verhoogt. We zetten verder in op een doeltreffende en maatgerichte samenwerking tussen netbeheerders, OCMW's en andere actoren zodat maximaal wordt vermeden dat mensen in energiearmoede terecht komen.”

Uit de Beleidsnota Energie 2014-2019:

“We zetten deze legislatuur in op een doorgedreven structurele aanpak gericht op verlaging van het energieverbruik via de versterkte ondersteuning van de uitvoering van energiebesparende maatregelen. De middelen voor de energiescan worden geheroriënteerd naar maatregelen die energiearmoede aan de bron aanpakken, met een sterke operationele rol voor sociaal economieprojecten.”

“Na de regionalisering van het FRGE wordt de werking in eerste instantie bekeken en geoptimaliseerd dit met het oog op het toekennen van goedkope leningen voor het financieren van energiebesparende investeringen. De doelgroep voor de leningen wordt geëvalueerd en binnen deze legislatuur bijgestuurd. Wat de te financieren maatregelen betreft, zal dit bekeken worden en waar nodig herbekeken.”

Op basis van het Regeerakkoord en de Beleidsnota heeft het VEA in 2015 in samenwerking met 29 stakeholders een Actieplan Energiearmoede uitgewerkt. Dit leidde tot een conceptnota aan de Vlaamse Regering, die op 4 maart 2016 werd goedgekeurd. Het programma beschreef 34 acties die inzetten op zowel bescherming tegen afsluiting als op een doelgroepgericht REG-instrumentarium.

Link met het Renovatiepact:

Op 17 juli 2015 keurde de Vlaamse Regering een conceptnota over het Renovatiepact goed en gaf ze de opdracht aan de ministers bevoegd voor het energiebeleid, het woonbeleid, het leefmilieu, waterbeleid en ruimtelijke ordening een proces op te starten voor de verdere concretisering van dit pact gebaseerd op het goedgekeurde strategisch beleidskader en tien prioritaire hefboomacties, waaronder de uitwerking van een Energiearmoedeprogramma.

Het Energiearmoedeprogramma werd ook opgenomen in het Vlaams Actieplan Armoedebestrijding 2015-2019 (VAPA, goedgekeurd in juli 2015).

In uitvoering van het Energiearmoedeprogramma werden trajecten opgestart om de geselecteerde maatregelen uit te werken en waar van toepassing in regelgeving te gieten en hierover jaarlijks aan de Vlaamse Regering te rapporteren.

2. EVALUATIE ENERGIEARMOEDEPROGRAMMA

Twee jaar na de goedkeuring van het Energiearmoedeprogramma, is het tijd voor een grondige evaluatie. In de eerste helft van 2018 werd er daarom op vraag van toenmalig Vlaams minister voor Energie, Bart Tommelein, een brede stakeholdersbevraging opgezet om de bestaande acties te evalueren en om suggesties te verzamelen voor aanvullende of bijkomende acties.

De resultaten van deze schriftelijke bevraging werden op 1 juni 2018 op een plenair overleg besproken met de stakeholders. Vervolgens is aan de stakeholders gevraagd hun aanbevelingen verder aan te vullen en zo concreet mogelijk te omschrijven. Op basis hiervan werd eind september van dat jaar een synthesesnota bezorgd aan het kabinet. Deze nota gaf een overzicht van alle 180 aanbevelingen die binnen dit traject door de stakeholders aangeleverd werden.

In deze mededeling aan de Vlaamse Regering wordt een overzicht gegeven van de stand van zaken van het Energiearmoedeprogramma 2016 en wordt een synthese gegeven van de aanbevelingen die werden geformuleerd in het kader van de grootschalige evaluatie die plaatsvond in 2018. Een aantal hiervan kan ook een vertaling vinden in het volgende Regeerakkoord.

Stand van zaken Energiearmoedeprogramma 2016

Volgend op de goedkeuring van het Energiearmoedeprogramma op 4 maart 2016, werden voor de opgenomen actievoorstellen uitvoeringstrajecten opgestart. De voortgang voor het geheel van de acties is opgenomen in de tabel die volgt. De belangrijkste ontwikkelingen van 2018 tot heden worden hier kort toegelicht:

- Op 1 december 2017 keurde de Vlaamse Regering naar aanleiding van de evaluatie van de energiescans uit 2016 een wijzigingsbesluit definitief goed dat vanaf 2018 een nieuw type opvolgscan invoert dat exclusief gericht is op de overstap naar een voordeliger leveringscontract voor elektriciteit en aardgas. Voor het maximaal huurbedrag dat een subdoelgroep voor energiescans en sociale isolatieprojecten voor private huurders afbakent, werd beslist dit bedrag vanaf 1 januari 2018 te verhogen van 462,74 euro (512,74 euro per maand in centrumsteden of Vlabinvest-gebied) te verhogen tot 500 euro (550 euro per maand in

centrumsteden of Vlabinvest-gebied) en vervolgens jaarlijks te indexeren. Ook de vergoeding voor de energiescan, die sinds de invoering ongewijzigd op 200 euro stond, werd verhoogd tot 240 euro. De opvolgscan type 2 (begeleiding bij de uitvoering van energiebesparende werken) wordt vanaf 2019 overgeheveld naar het verruimde takenpakket van de 19 energiehuizen die de rol opnemen van lokale laagdrempelige energieloketten. De regelgeving hiervoor werd op 14 december 2018 definitief goedgekeurd door de VR;

- Begin 2018 werden de aanbevelingen van het Belgisch Platform tegen Energiearmoede in de schoot van de Koning Boudewijnstichting over een eenvormige en verstaanbare energiefactuur gefinaliseerd. In het najaar van 2019 wordt de eenvormige factuur verwacht. Hiervoor moet de regelgeving op federaal niveau nog aangepast worden;
- Tussen juni 2016 en augustus 2018 voerde het Rekenhof een audit Energiearmoede waarvan het rapport begin oktober aan het parlement werd bezorgd. De aanbevelingen worden verder in deze nota samengevat en meegenomen in het herwerkt Energiearmoedeprogramma;
- Op 21 december 2018 keurde de Vlaamse Regering een wijzigingsbesluit principieel goed dat een regeling uitwerkt voor het rollend renovatiefonds voor noodkopers. Op basis van een call zullen geïnteresseerde OCMW's een budget toegekend krijgen voor het toekennen van renovatieleningen met een uitgesteld terugbetalingsregime voor de doelgroep van noodkopers. Voor de eerste call, die naar verwachting in het najaar van 2019 zal worden gelanceerd is een budget van 12,5 miljoen euro voorzien (goed voor 500 leningen);
- In 2018 werd een eenmalig budget van 2 miljoen euro voorzien voor de aanpak van energiearmoede. Hiermee werd ingezet op de aankoop van 9750 woonmeters die vanaf het voorjaar van 2019 gratis zullen worden verspreid via de energiescans, een subsidie voor een proefproject voor leasing van energiezuinige huishoudtoestellen en de lancering van een call voor energieconsulentenprojecten energiearmoede 2019-2021 (1 miljoen euro). Eind december sloot de minister met 5 begunstigden een subsidieovereenkomst voor een energieconsulentenproject.
- Op 4 februari 2019 hechtte de Vlaamse Regering haar definitieve goedkeuring aan het ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering houdende wijziging van het besluit van de Vlaamse Regering van 16 september 1997 betreffende de samenstelling en de werking van de lokale adviescommissie omtrent de minimale levering van elektriciteit, gas en water en van het Energiebesluit van 19 november 2010, wat betreft de distributie en levering van thermische energie. Hiermee wordt de inhoudelijke bevoegdheid van de lokale adviescommissie uitgebreid tot de levering van thermische energie en worden afnemers van thermische energie bij wanbetaling beschermd tegen afsluiting op een manier die aansluit bij diegene die geldt voor afnemers van elektriciteit en aardgas. Ook op federaal vlak werd in november 2018 een voorontwerp van wet principieel goedgekeurd dat de mogelijkheid invoert voor sociale maximumprijzen voor de levering van warmte in woningen en de doelgroep daarvoor gelijkschakelt aan die thans geldt voor elektriciteit en aardgas;

De hiernavolgende tabel bevat voor elk van de 34 acties uit het Energiearmoedeprogramma de stand van zaken half februari 2019.

Actie nr	Actie	Stand van zaken uitvoering	Status
1	Een goede praktijk voor betaalplannen opleggen aan de leveranciers aangezien ze de goede praktijk die de VREG in oktober 2012 verspreidde, nauwelijks toepassen	- Besproken met de distributienetbeheerders en FEBEG op 10 mei 2016 - FEBEG bezorgt een lijst met acties die leveranciers ondernemen en inventariseert opmerkingen - Overleg met VREG op 10 augustus 2016: "goede praktijk" zoals die nu bestaat is niet juridisch afdwingbaar. Indien wordt beslist een praktijk rond betaalplannen op te leggen, zal de VREG dit uitwerken in de regelgeving. - Te doen: in het kader van de evaluatie 2018 werd deze problematiek met alle stakeholders met inbegrip van FEBEG herbekeken. Dit leidde tot een aanbeveling dewelke in deze mededeling aan de Vlaamse Regering werd opgenomen.	-
2	De minister van energie volgt de vorderingen aangaande de optimalisatie van de energiefacturen op.	In het kader van het Belgisch Platform tegen Energiearmoede dat actief is in de schoot van de Koning Boudewijnstichting werkten 32 stakeholders (waaronder leveranciers en FEBEG) een aanbeveling uit voor een eenvoudige factuur die toegepast kan worden door alle leveranciers die actief zijn op de Belgische markt. Het VEA volgde deze werkgroep op. Begin 2018 finaliseerde de werkgroep zijn aanbevelingen. De implementatie via de federale minister van Consumentenzaken van de eenvormige en duidelijk factuur wordt verwacht in 2020.	OK
3	Het opvolgen van de voorbereiding van de in 2016 voorziene herziening van het federale Consumentenakkoord "De consument in de vrijgemaakte elektriciteits- en gasmarkt" - De problematiek van klanten die sinds de vrijmaking van de energiemarkt nog nooit van leverancier veranderden en daardoor nog een duur contract met de toenmalige standaardleverancier hebben, zal worden gesignaleerd met het oog op meer gerichte sensibilisering en begeleiding om over te stappen naar een voordeligere leverancier voor aardgas en/of elektriciteit. - Er zal na de goedkeuring van een nieuw Consumentenakkoord extra aandacht besteed worden aan de communicatie.	De federale vice-eersteminister en minister van Werk, Economie en Consumenten, belast met Buitenlandse Handel Kris Peeters heeft het herzieningsproces in gang gestoken in 2016. Het VEA en de VREG leverden volgende aanbevelingen aan: - Wenselijkheid van een uniforme regeling voor het vragen van waarborgen door commerciële leveranciers (nu vragen de leveranciers soms erg hoge waarborgen die neerkomen op feitelijke weigering van klanten) - Meer structurele maatregelen om klanten die niet switchten het op dat moment voordeligste contract aan te bieden. - Tekstuele aanbevelingen voor de onderdelen prijstransparantie, aanbod, marketing- en verkooptechnieken, algemene voorwaarden en communicatie naar de klant.	

Actie nr	Actie	Stand van zaken uitvoering	Status
		Op 28 juni 2017 presenteerde de federale minister van Economie het nieuwe Consumentenakkoord. De gewesten werden bij de onderhandelingen en goedkeuring hiervan niet betrokken. De leveranciers hebben zich slechts akkoord verklaard met beperkte stappen om consumenten er extra toe aan te zetten prijzen te vergelijken. Er zijn wel nieuwe bepalingen opgenomen inzake de precontractuele fase (betere informatie van de klant). Voor verdere stappen bereikten de leveranciers geen consensus. De gedragscode bevatte reeds een bepaling inzake de waarborgregeling, maar de energieleveranciers wensten geen uniforme waarborgregeling af te spreken. Er is wel een belangrijke nieuwe bepaling voorzien in het aangepaste consumentenakkoord die voorziet dat de waarborg op vraag van de consument wordt terugbetaald, indien hij stipt zijn facturen betaalt (gedurende 1 jaar).	
4	Het inschakelen van incassobureaus voor het recupereren van energieschulden: nagaan in hoeverre deze manier van werken kan worden gereguleerd met het oog op de bescherming van de rechtspositie van de schuldenaars.	Op 10 augustus 2016 is met de VREG afgesproken om een onderzoek te voeren naar het gebruik van incassobureaus/Europese invorderingsprocedure. Op 28 februari 2017 leverde de VREG een onderzoeksnota op. Uit de bevraging blijkt dat bepaalde leveranciers in sommige gevallen wel schuldvorderingen overdragen, maar dat het dan in hoofdzaak gaat om schuldvorderingen t.a.v. voormalige klanten. De VREG meent dat de bescherming van de rechtspositie uit hoofde van het energiebeleid op dat moment niet meer aan de orde is, aangezien de beschermingsmaatregelen bij wanbetaling en opzegging van het contract dan al volledig zijn doorlopen. De leveranciers die hun invordering voor bestaande klanten in handen van een externe partner laten, stellen dat in hun contracten wordt opgenomen dat de wettelijke verplichtingen moeten worden nageleefd.	
5	In het geval in de herziening van het vermelde Consumentenakkoord geen algemene waarborgregeling wordt opgenomen, hiervoor alsnog een regeling inschrijven in Vlaamse regelgeving en de leveranciers verplichten om deze regeling ook over te nemen in hun algemene voorwaarden. Een alternatief voor een wettelijke verplichting zou kunnen zijn dat de VREG de leveranciers oproept om in hun algemene en uniforme voorwaarden met betrekking tot het stellen van een waarborg duidelijk(er) te vermelden: - hoe het bedrag berekend werd;	Besproken met FEBEG 10 mei 2016. FEBEG pleit voor commerciële vrijheid. Samenlevingsopbouw bezorgde op 2 juni 2016 een nota met schets problematiek en aanbevelingen (bij voorkeur geen waarborgen, indien wel: regulering [maxima, storten op geblokkeerde rekening, voorwaarden voor terugbetaling]). De aanbeveling van VREG en VEA (zie 3.) werd niet opgenomen in het herziene consumentenakkoord. Er is wel een belangrijke nieuwe bepaling voorzien in het aangepaste consumentenakkoord die voorziet dat de	

Actie nr	Actie	Stand van zaken uitvoering	Status
	- op welk moment de borg vrijkomt; - wat er met het geld gebeurt (mag het bv. ook gebruikt worden om schulden af te lossen? Wat als klant verandert van leverancier?)	waarborg op vraag van de consument wordt terugbetaald, indien hij stipt zijn facturen betaalt (gedurende 1 jaar). Op basis van de voorgaande evolutie meent de VREG dat regulering op Vlaams niveau nuttig zou zijn. Die regulering kan de vorm aannemen van een wetgevend initiatief, waarvoor de VREG advies kan aanleveren. Anderzijds zou de regelgever kunnen oordelen dat een vorm van "soft regulation" meer gepast is, zoals bij de goede praktijk afbetalingsplannen van de VREG. Indien die keuze gemaakt wordt, is de VREG bereid om overleg op te starten met de betrokken stakeholders om tot een evenwichtig voorstel te komen.	
6	De leveranciers via FEBEG verzoeken om onderling systematisch gegevens uit te wisselen over malafide verkopers.	Dit is vooral federale materie (consumentenzaken). Het consumentenakkoord bevat een hele sectie over verkopen op afstand, bijvoorbeeld via de telefoon, en verkoop deur-aan-deur. De naleving van het consumentenakkoord wordt opgevolgd door de FOD Economie, K.M.O., Middenstand en Energie. Daarnaast heeft de VZW Belgian Direct Sales Organisation in overleg met de minister bevoegd voor consumentenzaken een gedragscode opgesteld. De Economische inspectie houdt toezicht op de naleving ervan.	OK
7	De toepassingsperiode voor de minimale levering aardgas loskoppelen van de periode voor verbod op afsluiting van energielevering en ze standaard vastleggen op 5 maanden met name van november tot en met maart.	<u>Definitief goedgekeurd</u> door de Vlaamse Regering op 15 juli 2016. Implementatie vanaf november 2016. De OCMW's, LAC's en armenverenigingen ontvingen in het najaar van 2016, 2017 én 2018 een motiverende brief van de minister met in bijlage de herziene richtlijn. Het VEA zorgde jaarlijks voor een update van de flyer en verspreidde die massaal naar 400 OCMW's, LAC's en armenverenigingen.	OK
8	Bundeling van middelen. Om te komen tot een vereenvoudiging, verhoogde efficiëntie én maatwerk, kan overwogen worden om de verschillende middelen die er vandaag zijn vanuit verschillende instanties zoals stookoliefonds, minimale levering aardgas, het federale Energiefonds... te bundelen tot één fonds waarbij het OCMW een cruciale rol speelt bij het toekennen op basis van een sociaal onderzoek ongeacht over welke energie het gaat. Verder onderzoek en contacten met het federale niveau met als doel het voorleggen van een aanbeveling tegen eind 2016.	Minister Tommelein stuurde op 10 oktober 2016 een brief naar zijn federale collega voor energie, leefmilieu en duurzame ontwikkeling Marghem met een uitnodiging om hierover in gesprek te gaan. Hierop kwam geen reactie. In het kader van de evaluatie van 2018 werd dit opnieuw opgenomen en heeft het kabinet Energie opnieuw contact opgenomen met het kabinet van minister Marghem, tot op heden zonder reactie.	-
9	Onderzoek door de distributienetbeheerders opstarten naar opties voor a) het aanbieden van verbruiksmonitoring aan klanten die na drop door de	Besproken met de distributienetbeheerders en FEBEG op 10 mei 2016.	OK

Actie nr	Actie	Stand van zaken uitvoering	Status
	netbeheerder worden beleverd en b) het sneller en/of op vraag kunnen aanbieden van de voorafbetalingsfunctionaliteit zoals die nu exclusief gekoppeld is aan de budgetmeter en c) het op verzoek van een klant plaatsen van een budgetmeter.	Er wordt gewezen op de komst van de digitale meter: verbruiksmonitoring en voorafbetalingsfunctie worden daarin standaard functionaliteiten/mogelijkheden. De leveranciers wensen in dat licht niet te investeren in commerciële prepayment. Leveranciers zouden wel bestaande mogelijkheden/tools voor verbruiksmonitoring kunnen promoten via de factuur. FEBEG toetst dit idee nog af met de leveranciers. De netbeheerders ontwikkelen tools om data beschikbaar te stellen voor lokale besturen. Samen met de mogelijkheden die VEA uitwerkt rond ontsluiting van data kunnen deze ondersteunend zijn voor lokale besturen die gericht rond energiearmoede willen werken.	
10	Een garantie op de ononderbroken beschikbaarheid van de 10 ampèrefunctie opnemen in de regelgeving	Besproken met onder meer de distributienetbeheerders op 10 mei 2016, op 29 september 2016 en tijdens het stakeholdersoverleg in 2018. De distributienetbeheerders en de VVSG uiten hun bezorgdheid: de minimale levering aan 10 ampère is een begeleidende maatregel om zowel volledige afsluiting te vermijden als om de verbruikskosten voor structurele wanbetalers tijdelijk in te perken. Nadeel aan een ononderbroken beschikbaarheid is bijkomende schuldopbouw. De pro's en contra's moeten daarom goed worden afgewogen. De suggestie werd gemaakt dat het vooral van belang is om nog meer aan preventie te doen (via oa OCMW's en op basis van gegevens van de netbeheerders) en met het oog in de cascade aan beschermingsmaatregelen en in de gehanteerde methodiek voor schuldafbouw te zoeken naar optimalisaties met het oog op: - proactiever vermijden van schuldopbouw; - een daaruit voortvloeiende vermindering van de noodzaak te verbruiken aan 10 ampère; - een snellere her-activatie van levering aan vol vermogen voor wie aan 10 ampère verbruikt en zonder energieschuld is. Het VEA heeft hierover in 2017 het overleg opgestart met de netbeheerders, de VVSG en de sector armoedebestrijding. Dit overleg werd in 2018 verdergezet als onderdeel van de evaluatie 2018, onder meer tijdens het stakeholderoverleg van 1 juni 2018. Sinds enige tijd zorgen de netbeheerders voor een snellere her-activatie van de 10 ampère, zij het	

Actie nr	Actie	Stand van zaken uitvoering	Status
		nog niet geautomatiseerd. Het garanderen van een ononderbroken beschikbaarheid van deze minimale levering blijft echter een discussiepunt vanwege de geschetste pro's en contra's. Dit wordt zeker ook meegenomen tijdens het uitgebreid stakeholdersoverleg dat vanaf april 2019 maandelijks plaatsvindt om te komen tot een algemene aanbeveling voor een nieuw beleidskader rond sociale openbare dienstverplichtingen, dat ook ten volle wil inzetten op de mogelijkheden die de digitale meter te bieden heeft.	
11	Het zo snel mogelijk invoeren van een verbod op de plaatsing van autonome stroombegrenzer.	Dit verbod is voor bestaande installaties ingevoerd vanaf 1 juli 2017 via artikel 15.3.5/9 van het Energiedecreet. <i>“De elektriciteitsdistributienetbeheerders zorgen er voor dat tegen uiterlijk 1 juli 2017 de autonome stroombegrenzers die geplaatst staan bij toegangspunten die door commerciële leveranciers worden beleverd, worden weggenomen.”</i> De netbeheerders melden echter dat bij wegnahme van een autonome stroombegrenzer een keuringsverslag of conformiteitsverslag moet worden voorgelegd conform artikel 276 van het Algemeen Reglement op de Elektrische Installaties (AREI) (verzwaring van het vermogen van de installatie) en dit ongewenste kosten oplegt aan de gebruiker. De netbeheerders stelden daarom voor het vermelde artikel te beperken tot “op vraag van de klant”. Dit dient decretaal te worden verankerd en zal meegenomen worden in de algemene evaluatie van de SODV's in het kader van de uitrol van de digitale meter.	
12	Schuldafbouw via de budgetmeters: samen met de netbeheerders en armoedeorganisaties bestuderen of hier optimalisaties mogelijk zijn die de belangen van de netbeheerders verzoenen met die van de klant.	Besproken met distributienetbeheerders op 10 mei 2016 en op 29 september 2016. De netbeheerders bezorgden in februari 2018 een voorstel voor een vernieuwde aanpak voor schuldafbouw via digitale meters. Op 26 oktober 2018 werd dit voorstel door de netbeheerders toegelicht aan het kabinet, het VEA en Samenlevingsopbouw. Op 7 februari 2019 hebben deze laatste drie mogelijke invullingen besproken. Er werd afgesproken dat in april 2019 een intens overlegtraject wordt opgestart dat na grondige inschatting van de voor- en nadelen van verschillende mogelijke opties moet leiden tot een onderbouwd voorstel.	OK

Actie nr	Actie	Stand van zaken uitvoering	Status
		Gerealiseerde optimalisatie van het opladen: de netbeheerders hebben de afgelopen jaren het aantal oplaadpunten dat 24/7 toegankelijk is gevoelig uitgebreid zodat bijna alle Vlamingen binnen een straal van maximaal 20 km 24/7 kunnen opladen. De toekomstige digitale meter zal bovendien toelaten dan klanten van op eender welke plaats kunnen opladen.	
13	De distributienetbeheerders periodiek aan het OCMW lijsten laten bezorgen van klanten wiens contract wegens wanbetaling werd opgezegd.	Overleg leert dat de netbeheerders de ervaring hebben dat dergelijke omvangrijke lijsten nauwelijks effect hebben. Suggestie om eerder met gesegmenteerde lijsten te werken en die maximaal maandelijks te bezorgen, bijvoorbeeld: klanten die voor de tweede keer binnen een bepaalde termijn klant worden bij de sociale leverancier, klanten met een budgetmeter waarin de autonome stroombegrenzer is uitgeschakeld en die langer dan x maanden niet opgeladen werden,... Een grondige analyse van de bestaande en gewenste informatiestromen tussen de netbeheerders en de OCMW's zal onderdeel uitmaken van het onder punt 12 vermelde overleg dat loopt vanaf april 2019.	
14	Voor de kwetsbare doelgroep wordt bekeken of het inzetten van een éénmalige energiescan het aangewezen middel is indien leveringscontracten voor energie worden opgezegd wegens wanbetaling.	Werde meegenomen in de evaluatie van de energiescans (zie actie 22).	OK
15	Gezamenlijk met netbeheerders, VVSG, armoedeverenigingen en andere relevante actoren via overleg een communicatieplan (met toepassing van het draaiboek op www.communicerenmetarmen.be) vastleggen en implementeren voor eind 2016.	Voorbereiding gestart najaar 2016. Implementatie is wat uitgesteld zodat naast een aantal doelgroepgericht premiemaatregelen ook de bijkomende wijzigingen waarvoor een regelgevende procedure volgt, kunnen worden meegenomen. Een brochure over de sociale energie-efficiëntiemaatregelen voor private huurwoningen (dakisolatie, spouwmuurisolatie en hoogrendementsglas) is uitgewerkt. In 2017 verzorgden de netbeheerders 10 infosessies voor OCMW's. Het VEA en de VREG gaven 5 provinciale infosessies rond leverancierswissel, sociale openbaardienstverplichtingen en doelgroepgerichte REG-acties. (maatregelen voor beschermde afnemers, premies voor huurwoningen kwetsbare gezinnen, energiescans, leningen,...). Daarnaast werd afgesproken om ook de bestaande communicatietools (sites, publicaties, nieuwsbrieven,...) van de partners maximaal te benutten. In 2018	OK

Actie nr	Actie	Stand van zaken uitvoering	Status
		organiseerde FLUVIUS opnieuw 6 infosessies voor OCMW's waarbij het VEA een inhoudelijke bijdrage leverde.	
16	Ook wat betreft de minimale levering aardgas zullen de OCMW's en de doelgroep blijvend worden gesensibiliseerd om de maatregel waar nuttig toe te passen.	Voormalig minister voor Energie, Bart Tommelein, bezorgde in september én in oktober 2018 aan alle OCMW's een brief waarin de OCMW's werden opgeroepen, waar relevant, de maatregel toe te passen. Vanuit het VEA werden per post 12.500 flyers verspreid naar alle OCMW's en ruim 60 armenverenigingen.	OK
17	Central Heating Management: signaleren naar het bevoegde federale niveau van de nood aan een regulerend kader voor de levering van energie ("warmte") bij collectieve verwarming en/of concrete maatregelen om de sociale openbaredienstverplichtingen te garanderen met inbegrip van het recht op afrekening van het verbruik herrekend naar de sociale maximumprijzen.	Er heeft interfederaal overleg over de toekenning van sociale maximumprijzen voor de levering van warmte plaatsgevonden. In november 2018 werd een voorontwerp van wet goedgekeurd dat de mogelijkheid voor sociale maximumprijzen voor de levering van warmte in woningen via collectieve verwarmingssystemen voorziet en de doelgroep gelijkschakelt aan die thans geldt voor elektriciteit en aardgas. Op 4 februari 2019 hechtte de Vlaamse Regering haar definitieve goedkeuring aan het ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering houdende wijziging van het besluit van de Vlaamse Regering van 16 september 1997 betreffende de samenstelling en de werking van de lokale adviescommissie omtrent de minimale levering van elektriciteit, gas en water en van het Energiebesluit van 19 november 2010, wat betreft de distributie en levering van thermische energie. Hiermee wordt de inhoudelijke bevoegdheid van de lokale adviescommissie uitgebreid tot de levering van thermische energie en worden afnemers van thermische energie bij wanbetaling beschermd tegen afsluiting op een manier die aansluit bij diegene die geldt voor afnemers van elektriciteit en aardgas. De voornoemde ontwikkelingen zijn zonder meer erg positief en hebben gelet op de verwachte groei in warmtenetten een groot potentieel in het vermijden en/of oplossen van energiearmoede.	
18	Het VEA zal met Eandis afspraken maken om deze werkgroep uit te breiden met andere relevante actoren in de strijd tegen energiearmoede en minimaal 2 bijeenkomsten per jaar te organiseren.	Gerealiseerd. De werkgroep komt 3 keer per jaar samen. Er werden bijkomende deelnemers aangetrokken, onder meer uit de academische wereld en de huursector.	OK

Actie nr	Actie	Stand van zaken uitvoering	Status
19	Voor zover nieuwe regelgeving wordt voorbereid met impact op de energiefactuur, past het VEA een armoedetoets toe.	In 2016 werden door het VEA al twee armoedetoetsen opgemaakt: - Definitief goedgekeurd wijzigingsbesluit energiepremies - Ontwerp wijzigingsbesluit over de energielening In 2017 werden armoedetoetsen opgemaakt voor: - Die invoering van digitale meters - De regelgeving in het kader van warmte- en koudenetten	OK
20	Het bedrag voor de huurprijs, vermeld in categorie 6 van de doelgroep van kwetsbare afnemers die voor een energiescan en sociale dakisolatieprojecten in aanmerking komen, wordt met als referentiebasis 2013 tot op heden geïndexeerd op basis van de gezondheidsindex en zal ook voortaan periodiek worden geïndexeerd.	Gerealiseerd (onderdeel van definitieve goedkeuring door de Vlaamse Regering van de hervorming van de energiepremies 2016). Een nieuwe beperkte verhoging werd goedgekeurd in het kader van de optimalisatie van de energiescans. Begin 2019 werden de bedragen zoals de regelgeving voorziet geïndexeerd.	OK
21	Aangezien een gecombineerde inzet van bestaande doelgroepgerichte instrumenten hun benutting en impact vergroot, wordt voorgesteld om in een eerste fase de doelgroep die in aanmerking komt voor de renteloze energielening te verruimen met beschermde afnemers. In een tweede fase wordt gekeken in hoeverre de kwetsbare doelgroepen beter bereikt kunnen worden. We wachten hiervoor de oefening af die binnen de Vlaamse overheid zal gemaakt worden omtrent het in kaart brengen en evalueren van begunstigden voor sociale correcties (cf. VAPA bijlage actiefiche 00_01_03).	De uitbreiding van de doelgroep is opgenomen in het wijzigingsbesluit aangaande de energielening, dat door de Vlaamse Regering op 19 mei 2017 definitief werd goedgekeurd. In het kader van de lopende oefening rond het in kaart brengen van sociale correcties, leverde het VEA de gevraagde input aan aan de studiedienst van de Vlaamse Regering, die dit project in opdracht van viceminister-president Homans coördineert. In het kader van de evaluatie 2018 werd voor de verdere uniformisering van de thans binnen het energiebeleid verschillend samengestelde kwetsbare/prioritaire doelgroepen een aanbeveling uitgewerkt.	OK
22	In 2016 zal de energiescan geëvalueerd worden op basis van cijfers over de bereikte doelgroepen en over de mate waarin de energiescan finaal leidt tot de uitvoering van energiebesparende werken.	Het VEA bezorgde een evaluatienota aan het kabinet. Op 1 december 2017 werd het wijzigingsbesluit definitief goedgekeurd. Voornaamste wijziging betrof het invoeren van een nieuw type opvolgscan dat exclusief gericht is op de begeleiding bij de overstap naar een voordeligere leverancier. Verder werd bepaald dat de energiescans type 2 vanaf 2019 ook zullen worden ingebed in de dienstverlening van de energiehuizen. De modaliteiten daarvoor zijn in 2018 bepaald.	OK
23	Sociale dakisolatie (en uit te werken projecten spouwmuur en hoogrendementsglas): een aparte forfaitaire vergoeding van 200 euro voorzien voor de kosten die verbonden zijn aan de opdrachten van de projectpromotor en 20 euro premie voor uitvoering van de werken (50% van de gemiddelde kost). Met een gemiddelde oppervlakte geplaatste	Gerealiseerd als onderdeel van de hervorming van de energiepremies waaraan de Vlaamse Regering op 15 juli 2016 haar definitieve goedkeuring hechtte. Premiebedragen en voorwaarden werden vastgelegd in het MB van 10 november 2016.	OK

Actie nr	Actie	Stand van zaken uitvoering	Status
	dakisolatie van 78 m ² blijft de totale kost gelijk. In ieder geval moet ook de inzet van de Energielening maximaal worden gepromoot.	Naast een forfaitaire premie van 200 euro die de projectpromotor per uitgevoerd werk ontvangt voor de trajectbegeleiding, ontvangt de eigenaar-verhuurder:	
24	In navolging van de sociale dakisolatieprojecten, zullen voor de doelgroep van kwetsbare afnemers projecten met het oog op begeleiding en uitvoering van spouwmuurisolatie en hoogrendementsglas worden opgezet.	- 20 euro per m² geplaatste dak- of zoldervloerisolatie - 12 euro per m² geplaatste spouwmuurisolatie - 85 euro per m² geplaatste hoogrendementsbeglazing Zoals vermeld bij actie 15 volgde in het voorjaar van 2017 een gerichte communicatiecampagne. In samenwerking met een extern communicatiebureau werd in 2018 een communicatiecampagne met focus op de verhuurders voorbereid die voorjaar 2019 wordt gelanceerd.	OK
25	Energielening: zoals vermeld onder het item 'harmoniseren van de doelgroepen' wordt voorgesteld om de prioritaire doelgroep voor de energielening uit te breiden met de doelgroep van beschermde afnemers.	Op 19 mei 2017 werd het wijzigingsbesluit definitief goedgekeurd. - Verhoging kredietbedrag van 10.000 naar 15.000 euro - Verlenging van de looptijd tot 8 jaar (2%) en 10 jaar (0%) - Uitbreiding begunstigden met niet-commerciële instellingen - Vanaf 01/01/2019 enkel nog de 0% lening voor de prioritaire groep Sinds 2019 worden de energieleningen beperkt tot die voor de prioritaire doelgroepen en wordt de dienstverlening van de 19 Energiehuizen uitgebreid tot een uniek energieloket.	OK
26	Energielening: onderzoeken of deze uitbreidingen van leenbedragen en looptijden voor bepaalde doelgroepen opportuun is.	Gerealiseerd via het wijzigingsbesluit dat op 19 mei 2017 definitief werd goedgekeurd.	OK
27	Energielening: het toepassen van subrogatie van premies waarvoor ontleners in aanmerking komen maximaal toepassen zodat het te pre-financieren bedrag krimpt. Bijvoorbeeld: iemand wil dakisolatie leggen, men leent voor de kost min de premie, het energiehuis regelt de premie met de netbeheerder.	Blijkt niet makkelijk te integreren in de bestaande registratietools van de verschillende betrokken actoren. Er zijn echter Energiehuizen die dit toepassen in de vorm van een éénmalige vervroegde aflossing van de lening, waarna de ontlener de maandaflossing wat ziet dalen voor de rest van de leentermijn. Op 14 december 2018 keurde de Vlaamse Regering het takenpakket van de energiehuizen definitief goed. Hierin is voorzien dat de ontlener een voor de werken die het voorwerp uitmaken van de lening verkregen subsidie of premie altijd mag aanwenden als hetzij een vervroegde terugbetaling van die lening, hetzij om een herziening van de lening te verkrijgen waardoor de maandelijkse aflossing daalt.	OK
28	Energielening: de lopende experimenten in het kader van de Energielening van nabij opvolgen en evalueren.	Het VEA volgt dit continu op.	OK
29	Onderzoeken of leningen aan de vereniging van mede-eigenaars kunnen worden toegekend	Opgenomen in het wijzigingsbesluit dat op 19 mei 2017 definitief werd goedgekeurd. Tot eind 2019 bestaat deze mogelijkheid.	OK

Actie nr	Actie	Stand van zaken uitvoering	Status
30	Behoud van de 30% belastingvermindering dakisolatie, eventueel uitbreiding naar andere maatregelen.	In 2020 wordt de dakisolatienorm van kracht en moet elke woning in Vlaanderen verplicht een geïsoleerd dak hebben. Om die reden bouwt de Vlaamse Regering langzaamaan de financiële steun voor dakisolatie af. In 2017 verdween het fiscaal voordeel voor dakisolatie. Voor kwetsbare groepen op de private huurmarkt blijft de sociale dakisolatiepremie van kracht. Voor ingrijpende energetische renovaties is er, vergelijkbaar met nieuwbouw, vanaf 2017 een korting op de onroerende voorheffing.	
31	Oprichting van een rollend fonds voor renovatiesubsidies	Aan PMV werd een opdracht toegekend om te onderzoeken onder welke voorwaarden een dergelijk fonds samengesteld uit publieke en private middelen levensvatbaar is. De gekozen invalshoek (energiefactuur herleiden tot 0) leverde niet meteen een haalbaar kader op. In 2017 werd door het VEA een nieuw voorstel uitgewerkt en aan het kabinet bezorgd waarmee op basis van een call OCMW's leningen kunnen toekennen aan noodkopers. Op 21 december 2018 keurde de VR dit voorstel principieel goed.	OK
32	Bevorderen totaalinvesteringen: behouden van de 50% verhoging voor beschermde afnemers op de premies per individuele maatregel	Gerealiseerd (met ingang vanaf 2017) als onderdeel van de hervorming van de energieprijzen waaraan de Vlaamse Regering op 15 juli 2016 haar definitieve goedkeuring hechtte. Voor beschermde afnemers blijft de 50% bonus behouden én werden de bonussen voor meerder maatregelen bijkomend verhoogd: - dakisolatie (bonus wordt 75% of 10,5 euro per m ² ipv 6)) - hoogrendementsglas (bonus wordt 460% of 56 euro per m ² ipv 10)) - Voor de plaatsing van een condensatieketel stijgt de premie van 800 naar 1800 euro (+ 125%) Bovendien is er ook 50% verhoging van de bonusbedragen die in het kader van de totaalrenovatiebonus vanaf de derde maatregel worden toegekend.	OK
33	Wijkrenovatie: In het bijzonder wordt gefocust op de ondersteuning van projecten voor wijkrenovaties voor kwetsbare gezinnen met extra begeleiding en ontzorging door dienstverleners die bij voorkeur actief zijn binnen de sociale economie.	Met de "Burenpremie" (onderdeel van hervorming van de energieprijzen door de Vlaamse Regering op 15 juli 2016 goedgekeurd) beschikken we vanaf 2017 over een ondersteunend instrument voor collectieve renovatie.. Er zijn 106 projecten opgestart voor een totaal van 1913 woningen. Het aandeel arme eigenaars of huurders is voorlopig erg laag. In het kader van de 5 nieuwe energieconsulentenprojecten	OK

Actie nr	Actie	Stand van zaken uitvoering	Status
		energiearmoede 2019-2021 zullen gerichte acties worden opgezet om meer kwetsbare gezinnen mee te krijgen in deze collectieve aanpak.	
34	de Vlaamse minister, bevoegd voor het energiebeleid, kaart bij de federale bevoegde collega aan: - de uitbreiding van het verlaagde BTW-tarief voor renovatie van de bouwheer naar de particuliere koper. - de uitbreiding van het toepassingsgebied voor het verlaagde BTW-tarief voor hernieuwbouw na sloop tot buiten de centrumsteden.	Deze problematiek werd in de zomer van 2016 door minister Tommelein aangekaart op het federale niveau. Er werd in het federaal parlement in september 2017 een wetsvoorstel ingediend dat ertoe strekt (onder specifieke sociale voorwaarden (enige woning, beperkte grootte...) het verlaagde BTW-tarief voor hernieuwbouw na sloop uit te breiden tot het gehele Belgische grondgebied. In het kader van het ontwerp Energieplan 2021-2030 werd in 2018 een voorstel voor een tijdelijke premie van 7500 euro voor vergunde projecten sloop en herbouw uitgewerkt waaraan de VR op 1 februari 2019 haar definitieve goedkeuring hechtte.	OK

Audit van het Rekenhof “Energiearmoede: resultaten en evaluatie van beleidsinstrumenten”

In de periode van 1 juni 2016 tot oktober 2018 onderzocht het Rekenhof of een aantal Vlaamse beleidsinstrumenten ter bestrijding van energiearmoede voldoende bijdragen aan het grondwettelijke recht op een menswaardig leven. Het Rekenhof analyseerde een aantal belangrijke beleidsinstrumenten zoals de energiescans, sociale isolatiepremies in de private huur, verhoogde premies voor kwetsbare groepen, de budgetmeters, de minimale levering aardgas en de renteloze energielening.

Specifiek voor het Energiearmoedeprogramma werd een SWOT-analyse uitgevoerd:

Intern	Extern
Sterktes	Kansen
- Omvattend plan met 34 acties (uitgebreid instrumentarium) - Hoge betrokkenheid stakeholders	- Samenwerking met lokale actoren - Good practices als voorbeeld - Groot potentieel van sommige instrumenten (bijvoorbeeld sociale dakisolatie, energiescan) - Combinatie van instrumenten (bijvoorbeeld energiescan en -lening) - Synergieën tussen beleidsdomeinen⁴²
Zwaktes	Bedreigingen
- Doelgroepafbakening - Communicatie - Prefinancieringsproblematiek - Gebrek aan transparantie - Gap tussen instrumentarium en uitvoering - Gegevensuitwisseling - <i>Distance to target</i>⁴³: targets niet of nauwelijks gedefinieerd, distance dus ook niet of moeilijk in te schatten	- Meeneemeffecten - Ondersteuningsinstrumentarium bereikt meest kwetsbaren niet - Complexiteit van armoedeproblematiek/ruimere context - Budgettaire beperkingen

Het Rekenhof concludeerde: ‘Energiearmoede laat zich moeilijk eenduidig in kaart brengen. Zij heeft verscheidene oorzaken en toont raakvlakken met verschillende beleidsdomeinen: armoede en schuldenproblematiek, energie, woonbeleid,... (...) De Vlaamse overheid pakt energiearmoede aan met een aantal specifieke doelstellingen en maatregelen. De doelstellingen van het Vlaams energiearmoedebeleid zijn verspreid over diverse beleidsteksten, die tot stand kwamen met een ruime betrokkenheid van verschillende stakeholders. Dat zorgde ervoor dat zij relevant en goed onderbouwd zijn. De doelstellingen zijn echter nogal vrijblijvend geformuleerd en ze hebben slechts een zeer algemeen ankerpunt in de begroting, zonder verdere opdeling naar programma’s tegen energiearmoede. (...) Een aantal maatregelen maakt deel uit van het energiearmoedeprogramma (2016), dat de afzonderlijke maatregelen opvolgt in voortgangsrapporteringen. Daarbuiten zijn er ook armoedetoetsen. De doelstellingen die het programma formuleerde, zijn echter beperkt toetsbaar. Samen met een gebrekkige uitwisseling van gegevens tussen de betrokken actoren bemoeilijkt dit het meten van de effectiviteit van de maatregelen. Ook ontbreekt een overkoepelende monitoring van het sociale energiearmoedebeleid.

Doelgroep en bereik

Het Rekenhof heeft voor een aantal maatregelen in de strijd tegen energiearmoede het bereik van de doelgroep geëvalueerd. Hoewel de indicatoren die de distributienetbeheerders hanteren (opgezegde klanten, budgetmeters en afsluitingen), aangeven dat de energiearmoede daalt, toont

de opvolgingsrapportage van het VEA aan dat kwetsbare gezinnen slechts beperkt bereikt worden en dat een groter bereik mogelijk is. De gehanteerde doelgroepafbakening is enerzijds te complex en anderzijds te eng: er worden verschillende categorieën in het leven geroepen (bv. prioritaire doelgroep, beschermde afnemers, kwetsbare gezinnen), die echter niet alle gezinnen in energiearmoede omvatten. Zo worden de sociale huisvestingsmaatschappijen uitgesloten van de opvolgscans, waardoor er geen doorstroming volgt naar energiebesparende maatregelen. De minimale levering van aardgas wordt door de autonomie van de OCMW's niet voor iedereen gelijk toegepast.

Een bijkomende problematiek vormt de *split incentive* tussen huurders en eigenaars: de eigenaar-verhuurder (pre)financiert energiebesparende investeringen, terwijl de huurder het meeste baat heeft bij deze investeringen. (...)

Communicatie

Een bezorgdheid blijft de communicatie ten behoeve van de kwetsbare doelgroepen. Ondanks uitgebreide communicatie-initiatieven voor de diverse maatregelen tegen energiearmoede is de boodschap vaak te complex, waardoor ze verkeerd of niet begrepen wordt, en bereikt ze dikwijls onvoldoende de juiste doelgroep.'

Het Rekenhof formuleerde de volgende aanbevelingen:

- De diverse beleidsdoelstellingen voor de aanpak van energiearmoede worden het beste gestructureerd en gekwantificeerd in een opvolgingsschema met streefcijfers, een tijdspad voor de realisatie en een inschatting van de budgettaire kosten.
- De periodieke monitoring die het VEA uitvoert dient te steunen op duidelijke referentiecijfers (bijvoorbeeld nulmetingen) en indicatoren, en moet een overkoepelend beeld geven van alle maatregelen die het energiearmoedebeleid schragen, alsook van hun impact op de evolutie van de energiearmoede. De armoedetoetsen bij nieuwe of gewijzigde regelgeving dienen in een vroeger stadium in het besluitvormingsproces en op een meer grondige manier te worden uitgevoerd.
- Om de effectiviteit van de maatregelen tegen energiearmoede te verhogen, moet worden nagegaan of zij voldoende zijn afgestemd op de concrete doelgroep en voldoende gekend zijn. Daarbij moeten de doelgroepen ook zoveel mogelijk worden geharmoniseerd, zodat een gecombineerde inzet van maatregelen mogelijk wordt.
- Om een bijkomend energiebesparingspotentieel in de woningen van kwetsbare gezinnen (10-15% van het woningenbestand) te realiseren, is het aangewezen de doelgroep uit te breiden, eventueel door de gehanteerde inkomensgrenzen te herzien.
- Efficiëntiewinst kan verder worden gehaald uit een verhoogde betrokkenheid van en samenwerking met lokale actoren (energiehuizen, energiesnoeiers, OCMW's, verenigingen, ...).
- De energiescans moeten nog meer gericht zijn op de doorstroming naar energiebesparende investeringen.
- Om energiebesparende investeringen te stimuleren, dienen de nadelen van de *split incentive* tussen huurder en verhuurder te worden weggewerkt.
- Voor budgetmeterklanten is preventie van schuldopbouw cruciaal. Het is aangewezen de *goede praktijk betaalplannen* die de VREG opstelde, te veralgemenen
- Om het draagvlak voor de maatregelen te vergroten, dient de communicatie uit te gaan van een doelgroepgerichte inhoud (met eenvoudig taalgebruik en bijvoorbeeld pictogrammen),

gecombineerd met laagdrempelige lokale kanalen voor verspreiding (bijvoorbeeld belangenverenigingen die vertrouwd zijn met (energie)armoede)

Op 28 november 2018 werd het evaluatierapport toegelicht en besproken in de Commissie Energie van het Vlaams Parlement. Het rapport is te consulteren op https://www.ccrek.be/Docs/2018_30_EnergieArmoede.pdf.

Het kabinet van de bevoegde minister voor Energie, formuleerde toen zowel schriftelijk als mondeling in de commissie Energie van 28 november 2018 een reactie op dit rapport..

Aangaande de conclusies met betrekking tot de open financiering en het algemeen ankerpunt in de begroting, gaf de minister voor Energie aan dat de open financiering quasi onvermijdbaar is. Dit komt omdat het om (kleinere) subsidies aan de burger gaat waarbij de procedure zo kort, eenvoudig en vlot mogelijk moet worden gehouden. Gelet op deze bekommernissen is ook de dienstverlening en nabijheid van de distributienetbeheerders als subsidieverstrekkers van belang. Ter beperking van het surplus van de kosten die via de distributienettarieven dienen verrekend te worden, werd in 2018 voor 9,6 miljoen euro aan bijkomend eenmalig budget uitgetrokken.

Daarnaast moet de energiebegroting zich net zoals alle andere beleidsvelden inschrijven in de overkoepelende aanpak van de prestatiebegroting. Hierbij dient er maximaal rekening gehouden te worden met de verschillende dimensies van waaruit een begroting kan bekeken worden, waaronder energiearmoede. Vervolgens kan een actiepunt niet één op één uit de energiebegroting worden afgeleid omdat een deel van het surplus van de kosten van de REG-openbaredienstverplichtingen via de distributienettarieven verrekend wordt.

Een andere conclusie van de audit is dat de doelgroepen verschillen over de afzonderlijke maatregelen. In het Energiearmoedeprogramma wordt een harmonisering van de doelgroepen vooropgesteld. Hiervoor dienden de resultaten van de Werkgroep Sociale Correcties, die over alle beleidsdomeinen van de Vlaamse regering heen liep, te worden afgewacht. Binnen het beleidsdomein Energie werden er al stappen tot harmonisering gezet. Zo werd de doelgroep van de renteloze Energielening gealigneerd met de doelgroep van de Verbeteringspremie.

Uit het Sociaal Rapport 2017 van de VREG blijkt dat het aantal toekenningen van de minimale levering aardgas recordhoogtes bereikte in de winter 2016-2017. Dit mede dankzij de communicatiecampagnes. In de audit wordt echter opgemerkt dat de werking van de OCMW's hieromtrent niet uniform is.

Vervolgens werden er al verschillende gerichte communicatieacties volbracht. De hervorming van het takenpakket van de energiehuizen als uniek loket, zal hier ook zeker toe bijdragen. Bovendien gaan zij nauwe, lokale partnerschappen aan.

Tot slot zal de doelgroep betrokken worden bij het intensief overleg over de herziening van de sociale openbare dienstverplichtingen in het kader van de uitrol van de digitale meter.

3. ENERGIEARMOEDEPROGRAMMA 2019: AANBEVELINGEN

Zoals vermeld in punt 2 van deze nota werden in 2018 op basis van een stakeholderbevraging aanbevelingen verzameld voor bijkomende maatregelen in de strijd tegen energiearmoede. In wat volgt worden deze aanbevelingen beschreven voor zowel het luik sociale bescherming als voor doelgroepgerichte maatregelen voor energiebesparing.

3.1 Mogelijke optimalisaties voor de bescherming tegen afsluiting van energielevering (Sociale Openbaredienstverplichtingen)

Opvolging toepassing goede praktijk betaalplannen

In het Energiearmoedeprogramma 2016 werd een actie opgenomen om de goede praktijk voor betaalplannen van de VREG op te leggen aan de leveranciers. Momenteel stellen we vast dat er nog steeds grote verschillen zijn bij de leveranciers onderling wat betreft het naleven van deze goede praktijk. De stakeholders willen hier meer regulering en uniformiteit. De voorkeur gaat uit naar opname in het Consumentenakkoord.

Aanbeveling

Er wordt gevraagd om te blijven aandringen bij de FOD Economie om bij een volgende aanpassing van het Consumentenakkoord een regeling op te nemen voor een goede praktijk betaalplannen.

Het verplicht gratis maken van afbetalingsplannen kan toegevoegd worden aan de lijst met mogelijke in de wetgeving op te nemen principes. Het bepalen van maximale bedragen is eerder een “subjectieve” regel, die eerder past in het kader van een goede praktijk.

De Servicecheck van de VREG vermeldt op dit moment wel al bepaalde kosten in de afbetalingsprocedure, waaronder bijkomende kosten bij een afbetalingsbedrag. Dit zou volgens de stakeholders verder kunnen worden vertaald in een quoteringsysteem dat lage kosten bevoordeelt.

Fluvius kaart de mogelijkheid aan om afspraken met commerciële leveranciers te maken om hoge aflossingen enkel toe te passen indien er een tussenkomst van de hulpverlening wordt voorzien.

Eenvormige en beter verstaanbare factuur van commerciële leveranciers

De vereenvoudiging van de factuur tot één uniek model werd opgenomen in het Belgisch Platform tegen Energiearmoede in de schoot van de Koning Boudewijnstichting. Op basis van de daaruit voortvloeiende aanbeveling wordt op initiatief van de federale minister van Consumentenzaken de implementatie van de eenvormige en duidelijke factuur verwacht begin 2020. Hierbij wordt tegemoet gekomen aan de verzuchting voor de vermelding van duidelijk contactpunten in geval van betalingsproblemen en bij vragen over energie en energiebesparing. Voor het Vlaamse Gewest zullen contactgegevens van de CREG, de VREG, de Energiehuizen, de Ombudsdienst Energie en het klantenportaal van de leverancier zelf worden opgenomen.

Fluvius engageert zich om de principes van deze eenvormige en duidelijke factuur te implementeren in de processen die samenhangen met de werking en rol van de sociale leverancier. Budgetmeterklanten krijgen er informatie jaarlijks overzicht of factuur. Vanaf de implementatie van de digitale meter/budgetmeter wordt alle info voor de klant ook online zichtbaar en dagelijks consulteerbaar.

Waarborgen

Het vragen van een waarborg houdt soms een verdoken weigering in. Het in 2017 herzien Consumentenakkoord bepaalt hierover het volgende:

- nauwkeurige en objectieve omschrijving voorwaarden voor waarborg en van de grondslagen en modaliteiten voor de berekening van het bedrag van de waarborg.
- terugbetaling van de waarborg, van zodra klant gedurende één jaar al zijn facturen stipt heeft betaald zonder betalingsherinnering en geen openstaande schuld meer heeft.

De maximumbedragen, gebruik geblokkeerde rekening en wat er met het geld mag gebeuren werden niet opgenomen in het herziene Consumentenakkoord omdat de leveranciers zelf hieromtrent niet tot een overeenstemming kwamen.

Aanbeveling:

Aangezien wordt vastgesteld dat bij de herziening van het Consumentenakkoord slechts beperkt met het advies om een regeling op te nemen werd rekening gehouden, blijft de oorspronkelijke aanbeveling naar regulering/regelgeving onverminderd bestaan.

Vanuit de stakeholders worden twee mogelijke pistes naar voor geschoven. Allereerst kan die regulering de vorm aannemen van een wetgevend initiatief, waarvoor de VREG advies kan aanleveren. Anderzijds zou de regelgever kunnen oordelen dat een vorm van "soft regulation" meer gepast is, zoals bij de goede praktijk afbetalingsplannen van de VREG. Indien die keuze gemaakt wordt, zegt de VREG bereid te zijn om overleg op te starten met de betrokken stakeholders om tot een evenwichtig voorstel te komen

In dit laatste geval zou de VREG de leveranciers oproepen om in hun algemene en uniforme voorwaarden met betrekking tot het stellen van een waarborg duidelijk(er) te vermelden:

- hoe het bedrag berekend werd;
- op welk moment de borg vrijkomt;
- wat er met het geld gebeurt (mag het bv. ook gebruikt worden om schulden af te lossen? Wat als klant verandert van leverancier?)

De VREG kan hiertoe met de stakeholders een traject opstarten om een voorstel uit te schrijven voor een waarborgregeling (goede praktijk gelinkt aan algemene en bijzondere contractuele voorwaarden + voorstel tot monitoring).

Minimale levering aardgas via de aardgasbudgetmeter

Tijdens de winter van 2017-2018 genoten ruim 18% van de Vlamingen met een aardgasbudgetmeter of meer dan 5.100 gezinnen van deze maatregel. De afgelopen jaren kenden telkens een groei in de toepassing.

Er wordt echter vastgesteld dat het facultatieve karakter van de maatregel ertoe leidt dat niet alle Vlaamse energieverbruikers dezelfde rechten hebben. 70% van de OCMW's past de maatregel toe. De netbeheerders geven ook aan dat zowel het facultatieve karakter als de gedifferentieerde toepassing van de maatregel zwakke punten zijn, maar wijzen er ook op dat een veralgemeende systematische toekenning voor alle budgetmeterklanten een bijkomende kost betekent. Ook de aanzienlijke administratieve last die gepaard gaat met de uitvoering van de maatregel bij zowel de netbeheerders als de betrokken OCMW's zou in dit scenario mee stijgen.

Aanbeveling:

Er wordt gevraagd om de minimale levering aardgas, na overleg met de minister van Welzijn, van toepassing maken in alle gemeenten. Hierdoor zou de doelgroep in elke gemeente gebruik kunnen maken van deze regeling. Daarnaast wordt voorzien in uniforme vastgelegde toewijzingscriteria (vb op basis van één of meerdere categorieën), waarnaast de appreciatie-bevoegdheid van de OCMW's gegarandeerd blijft om daar individuele toekenningen op basis van sociale en financiële behoeften aan toe te voegen. Verder wordt aanbevolen om het principe van gelijke behandeling verder te realiseren door de doelgroep uit te breiden naar budgetmeterklanten die verwarmen met elektriciteit (via accumulatie toestellen).

Budgetmeters en stroombegrenzers

De digitale budgetmeter laat een gerichte verbruiksmonitoring toe. Op basis daarvan kunnen data uitgewisseld worden die toelaten in het geval van betalingsproblemen kort op de bal te spelen. De doelgroep kan zo proactiever worden benaderd in bepaalde situaties, bijvoorbeeld:

- Opgeladen krediet is bijna op;
- Schulden zijn voor x% afbetaald zodat de minimale levering aan 10 ampère terug geactiveerd kan worden;
- Op vraag van OCMW's lijsten overmaken van klanten met hoog of juist heel laag verbruik. De bedoeling is dat OCMW's dan gericht actie kunnen nemen naar klanten met (vermoeden van) energiearmoede.

Fluvius zal verbruiksmonitoring aanbieden aan de klanten met een digitale budgetmeter.

Aanbevelingen:

- Er wordt gevraagd om bepaalde gegevens ter beschikking te stellen aan de OCMW's zodat die sneller kunnen ingrijpen. Dit vereist een wettelijke grondslag in het Energiebesluit dat de privacy beschermt maar de netbeheerder toelaat gegevens uit te wisselen waarmee de gemeentebesturen/OCMW's concreet aan de slag kunnen (adresgegevens, telefoonnummers, etc.);
- De stakeholders vragen om te onderzoeken of een klant een digitale meter kan laten plaatsen op het moment dat hij klant wordt bij de sociale leverancier. Vanaf het moment dat er vervolgens signalen van wanbetaling opduiken, kan zodoende de voorafbetalingsfunctie worden geactiveerd, waardoor schuldopbouw wordt vermeden.

Commercieel prepayment digitale meter

De voorafbetalingsfunctie van de budgetmeter laat de afnemer toe om zijn verbruikskosten te budgetteren waardoor de kans op betalingsproblemen verkleint. Sommige klanten zouden erbij gebaat zijn om sneller dan in de huidige procedure voor de plaatsing van de budgetmeter het geval is, te beschikken over een mogelijkheid voor voorafbetaling voor verbruik van elektriciteit en aardgas. Ter ondersteuning daarvan is het wenselijk dat klanten die beleverd worden door de distributienetbeheerder hun verbruik kunnen monitoren en op basis daarvan beter beheren.

Aanbeveling:

Er zou moeten onderzocht worden hoe commercieel prepayment op vraag van de klant kan worden ingevoerd. De stakeholders benadrukken hierbij dat er een regelgevend kader moet worden voorzien om zelfafsluiting te voorkomen.

In dit kader kan ook de mogelijkheid worden voorzien voor de plaatsing van digitale meters met prepayment-functie in doorgangswoningen.

Ononderbroken beschikbaarheid 10 ampèrefunctie

Als een afnemer met de budgetmeter elektriciteit 60 kalenderdagen niet oplaadt en de netbeheerder op basis van beschikbare verbruiksgegevens vermoedt dat de afnemer de stroombegrenzer met de functie voor de minimale levering aan 10 ampère activeerde, bezorgt de netbeheerder de klant een brief met de vraag contact op te nemen om de oplopende schuld te regelen. Als de klant niet reageert en ook een tweede brief geen contact oplevert, kan de netbeheerder een aanvraag tot uitschakeling van de stroombegrenzer richten tot de lokale adviescommissie. Bij ongeveer een kwart van de klanten met een actieve elektriciteitsbudgetmeter werd conform de procedure voorzien in het Energiebesluit de 10 ampèrefunctie uit de elektriciteitsbudgetmeter verwijderd, waardoor zij geen toegang meer hebben tot de minimale levering op momenten dat ze geen geld hebben om op te laden. We spreken dan van de zogenaamde “naakte budgetmeters”, waarmee verbruik enkel nog mogelijk is als er voorafgaandelijk geld opgeladen wordt. Zelfafsluiting loert dan voortdurend om de hoek. De regelgeving voorziet wel dat de netbeheerders in de periode van november tot maart afnemers met uitgeschakelde stroombegrenzer die 30 dagen of meer niet hebben opgeladen en waarvan wordt vermoed dat ze binnen de 10 dagen door het noodkrediet zullen zitten en daardoor zonder elektriciteit vallen een brief bezorgen met de vraag contact te nemen. Wekelijks krijgen de OCMW's een lijst van klanten die niet reageerden op deze brief.

De regelgeving voorziet ook dat een uitgeschakelde stroombegrenzer op verzoek van de klant terug kan worden gereactiveerd als de afnemer 50% van de openstaande facturen bij de netbeheerder betaalde.

In 2016 werd door enkele stakeholders aanbevolen een garantie op de ononderbroken beschikbaarheid van de 10 ampèrefunctie op te nemen in de regelgeving. De distributienetbeheerders en de VVSG uitten hun bezorgdheid: de minimale levering aan 10 ampère is een begeleidende maatregel om zowel volledige afsluiting te vermijden als om de verbruikskosten voor structurele wanbetalers tijdelijk in te perken. Nadeel aan een ononderbroken beschikbaarheid is bijkomende schuldopbouw. De stakeholders bereiken op dit punt geen eensgezindheid.

Met de digitale budgetmeter kan de netbeheerder op basis van dagelijkse uitlezingen men doorlopend monitoren of het actief krediet opgebruikt is en de klant op 10 ampère aan het verbruiken is.

Aanbevelingen:

Er wordt gevraagd om nog meer aan preventie te doen (via o.a. OCMW's en op basis van gegevens van de netbeheerders). Daarnaast willen de stakeholders, zoeken naar optimalisaties voor de huidige beschermingsmaatregelen en methodiek van schuldafbouw, met als doel:

- proactiever vermijden van schuldopbouw;
- een daaruit voortvloeiende vermindering van de noodzaak te verbruiken aan 10 ampère;
- afsluiten maximaal te vermijden. Toch stok achter de deur houden om te vermijden dat men zich nestelt in de situatie: lagere stroombegrenzing is misschien meer aangewezen dan afsluiting;

- een snellere heractivatie van levering aan vol vermogen voor wie aan 10 ampère verbruikt en zonder energieschuld is.

Daarnaast vragen zij om een actieve teruggave van de 10 ampère bij klanten die schuldenvrij zijn: vb. 2x/jaar. Met de komst van de digitale meter zou dit automatisch kunnen gebeuren op basis van programmatie. Bij voorkeur wordt dit opgenomen in de regelgeving.

Het schuldafbouwsysteem in de budgetmeters

Deze regeling is bijzonder ingewikkeld, temeer daar ze betrekking heeft op twee types schulden; opgebouwd voor de plaatsing van de budgetmeter enerzijds en opgebouwd na de plaatsing ervan anderzijds.

Voor niet-betaald verbruik voor een bedrag vanaf 750 euro, geleverd door de distributienetbeheerder voordat een budgetmeter geplaatst is, zal de distributienetbeheerder een dossier indienen bij de lokale adviescommissie tenzij een afspraak tot stand kwam om de betaling van de schuld te regelen.

Voor niet-betaald verbruik tot een bedrag van 750 euro, geleverd door de distributienetbeheerder voordat een budgetmeter geplaatst is, kan de distributienetbeheerder in de budgetmeter een afbetalingsplan activeren dat de schuld afbouwt met 5 euro per week. Deze automatische betaalplannen vervingen enkele jaren geleden de klassieke betaalplannen die doorgaans niet langer dan 6 maanden liepen waardoor ze voor veel gezinnen onhaalbaar bleken. Binnen het huidige weliswaar ingewikkeld systeem staan de netbeheerders aflossingen zonder bijkomende kosten toe gespreid over drie jaar wat voor de meeste klanten een haalbaar ritme en aflossingsbedrag betekent.

Daarnaast kan een klant ook na de plaatsing van een budgetmeter schulden opbouwen voor het gebruik van het noodkrediet voor aardgas en elektriciteit en de minimale levering aan 10 ampère elektriciteit. Afhankelijk van het bedrag dat de gebruiker oplaadt, wordt een deel van het bedrag afgehouden om deze schulden aan te zuiveren (35% van het bedrag onder 50 euro, 100% voor het gedeelte boven 50 euro, wat door de meeste belanghebbenden als onredelijk hoog wordt ervaren). Doordat het schuldafbouwsysteem doorloopt in de winterperiode wordt het voor de klant moeilijker om in die periode met gevoelig hogere verbruiskosten in de basisbehoeften te voorzien.

De komst van de digitale meter houdt mogelijkheden in om accurater en proactiever ondersteuning te bieden in situaties van wanbetaling waardoor de opbouw van energieschulden kan worden afgeremd en klanten wellicht sneller kunnen terugkeren naar een leveringscontract op de private markt aan een voordeliger tarief. Eens de uitrol van de digitale meters start, zullen de bestaande budgetmeters prioritair worden vervangen door digitale meters. De netbeheerders bezorgden in februari 2018 een voorstel voor een vernieuwde aanpak voor onder meer het hulpkrediet en de regeling voor schuldafbouw via digitale budgetmeters. Dit werd zowel bilateraal met de netbeheerders als op het stakeholderoverleg van 1 juni 2018 besproken. Tijdens meerdere overlegmomenten met netbeheerders, Samenlevingsopbouw, VEA en het kabinet werden de voorstellen verduidelijkt en standpunten uitgewisseld. Gelet op het feit dat de bestaande beschermingsmaatregelen en regelingen voor de werking van de budgetmeter en voor schuldafbouw compatibel zijn met de werking van de digitale budgetmeter en het naar gelijke behandeling niet wenselijk is om klanten met een klassieke dan wel digitale budgetmeter anders te behandelen, geniet het de voorkeur een geoptimaliseerd kader voor schuldafbouw pas in voege te laten treden eens alle klassieke budgetmeters zijn vervangen door digitale meters.

Aanbeveling:

De stakeholders vragen de Vlaamse Regering om, in het kader van de uitrol van de digitale meter, een intensief traject op te starten rond de sociale openbare dienstverplichtingen. Tijdens dit overleg willen zij het huidige systeem onder de loep nemen en, samen met de doelgroep, een nieuwe regeling voorstellen. Doel hierbij is om de nieuwe toepassingen die dankzij de digitale meter mogelijk worden, te integreren in het sociaal energiebeleid en zodoende de huidige beschermingsmaatregelen te evenaren of uitbreiden zodat schuldopbouw proactief wordt vermeden. Dit overleg moet uiteindelijk leiden tot een concrete aanbeveling voor nieuwe regelgeving, dewelke van start zou kunnen gaan eens alle bestaande budgetmeters zijn vervangen door digitale meters met budgetmeterfunctie.

Collectieve verwarmingssystemen

Met collectieve verwarmingssystemen wordt een vorm van centrale verwarming bedoeld waarbij verschillende appartementen via één installatie (aardgas, stookolie, wkk ...) worden verwarmd. Daarbij wordt vanuit die ene installatie warmte verdeeld naar de individuele appartementen. De vaststelling is dat er momenteel geen wettelijk kader bestaat voor de levering van energie bij collectieve verwarmingssystemen. Het ontbreekt aan duidelijkheid en transparantie in de prijsvorming. Bovendien worden de SODV's bij de collectieve verwarming in de sociale huisvesting en op de private huurmarkt niet gehandhaafd. Ook de gegarandeerde 'sociale maximumprijs' in sociale huurappartementen met een gemeenschappelijke installatie voor verwarming op aardgas wordt door leveranciers niet toegepast. Bovendien is in situaties van wanbetaling de plaatsing van budgetmeters niet mogelijk.

De stakeholders formuleerden een aanbeveling om deze problematiek te signaleren aan het bevoegde federale niveau met de vraag een regulerend kader uit te werken. Het wetsvoorstel tot wijziging van de wet van 12 april 1965 betreffende het vervoer van gasachtige producten en andere door middel van leidingen, van de wet van 29 april 1999 betreffende de organisatie van de elektriciteitsmarkt en van de programmawet van 27 april 2007, regelt deze aangelegenheid waardoor aan deze aanbeveling al voldaan is.

3.2 REG-maatregelen kwetsbare doelgroepen

Verder harmoniseren van de doelgroepen

Met het oog op de vermindering van administratieve lasten is het belangrijk dat de doelgroep zodanig wordt gedefinieerd dat de bewijslast beperkt blijft en de voordelen relatief eenvoudig toegekend kunnen worden. Deze harmonisatie wordt door alle geconsulteerde belanghebbenden als prioritair beschouwd.

In navolging van het voorstel om de doelgroep die in aanmerking komt voor de renteloze energielening te verruimen met beschermde afnemers werd de uitbreiding van de doelgroep opgenomen in het wijzigingsbesluit aangaande de energielening door de Vlaamse Regering op 19 mei 2017 definitief werd goedgekeurd.

Aanbevelingen:

- Voor energiescans en sociale isolatieprojecten komt een categorie in aanmerking van huurders die huren aan een maximaal huurbedrag. Hoewel eerder werd beslist dit bedrag

vanaf 1 januari 2018 van 462,74 euro (512,74 euro per maand in centrumsteden of Vlabinvest-gebied) te verhogen tot 500 euro (550 euro per maand in centrumsteden of Vlabinvest-gebied) en vervolgens jaarlijks te indexeren, willen de stakeholders een bijkomende correctie. Er worden bedragen van 750 euro en 800 euro (voor centrumsteden en VLABINVEST) voorgesteld;

- Een bijkomend te overwegen doelgroep vormen de alleenstaanden met gezinslast;
- Uitbreiding van de doelgroep eigenaars die recht heeft op verhoogde premies (nu hebben enkel beschermde afnemers recht op een premieverhoging):
 - o Premies kunnen inkomensafhankelijk worden gemaakt zoals in het Brusselse en het Waalse Gewest (3-4 categorieën);
- Sociale isolatieprojecten private huurwoningen verruimen naar kwetsbare eigenaars. Ook deze kwetsbare groep heeft nood aan ontzorging en financiële ondersteuning;
- Algemeen kaarten de stakeholders aan dat er nog een immense nood aan ondersteuning op maat en deskundig advies nodig is. De uitbreiding van het takenpakket van de Energiehuizen komt daaraan alvast tegemoet;
- Aanvullend op het voorgaande zou de beschikbaarheid van een centrale databank waarin onder meer de resultaten van uitgevoerde energiescans met inbegrip van de vastgestelde nood aan welbepaalde energiebesparende investeringen worden ontsloten voor de Energiehuizen, de uitvoering van hun begeleidingstaken sterk ondersteunen.

Energiescan

Op 1 december 2017 keurde de Vlaamse Regering naar aanleiding van de evaluatie van de energiescans uit 2016 een wijzigingsbesluit definitief goed dat vanaf 2018 een nieuw type opvolgscan invoert dat exclusief gericht is op de overstap naar een voordeliger leveringscontract voor elektriciteit en aardgas. Ook de vergoeding voor de energiescan, die sinds de invoering ongewijzigd op 200 euro stond, werd verhoogd tot 240 euro. De opvolgscan type 2 (begeleiding bij de uitvoering van energiebesparende werken) werd sinds 2019 overgeheveld naar het verruimde takenpakket van de 19 energiehuizen die de rol opnemen van lokale laagdrempelige energieloketten. De regelgeving hiervoor werd op 14 december 2018 definitief goedgekeurd door de Vlaamse Regering.

Aanbevelingen:

- Onderzoek naar de integratie van de energiescan en de waterscan;
- Ontwikkelen van een centrale registratie- en monitoringtool in de plaats van de thans gebruikte mix van registratiesystemen met ontoereikende mogelijkheden voor de herbenutting van data die in het kader van de uitvoering van de scans worden verzameld. Ook de kwaliteit van de rapporten voor de bewoners moet worden verbeterd;
- In de regelgeving opnemen dat bij aanvraag energiescan de historische verbruiksgegevens automatisch bekomen kunnen worden bij Fluvius, al dan niet na voorafgaandelijk akkoord van de klant en in lijn met de GDPR-richtlijn;
- Uitbreiding van de doelgroep met personen die gedropt zijn door de commerciële leverancier zodat zo snel mogelijk een energiescan kan worden aangeboden met het oog op een spoedige terugkeer naar een contract bij een commerciële leverancier dat voor niet-beschermde afnemers een stuk voordeliger is dan de gereguleerde prijs die de netbeheerder aanrekent;
- Het voorzien in de mogelijkheid om onder welbepaalde voorwaarden zoals hoge verbruiken kwetsbare gezinnen gedurende langere tijd intensief te begeleiden, in navolging van proefprojecten die structurele besparingen konden aantonen.

Sociale isolatieprojecten private huurmarkt

Als onderdeel van de hervorming van de energiepremies uit 2016 werden de sociale dakisolatieprojecten private huur, die een hoge premie combineren met gratis begeleiding, uitgebreid naar spouwmuurisolatie en hoogrendementsglas. De volgende bedragen werden vastgesteld:

- 20 euro per m² geplaatste dak- of zoldervloerisolatie
- 12 euro per m² geplaatste spouwmuurisolatie
- 85 euro per m² geplaatste hoogrendementsbeglazing

De projectpromotor ontvangt voor de begeleiding een forfaitaire premie van 200 euro.

Aanbevelingen

- Meer informatiecampagnes naar verhuurders;
- Vergoeding voor de promotor is volgens de stakeholders te laag bij (vaak ingewikkelde) projecten. Zij vragen daarom om de vergoeding op te trekken naar 400 euro zoals bij de Burenpremie, gelet op de vergelijkbaarheid van de uit te voeren taken;
- Deze maatregel uitbreiden naar kwetsbare eigenaars (doelgroep scans) en in dat geval de premiebedragen laten voorschieten door de projectpromotor;
- De Vlaamse Renovatiepremie openstellen voor verhuurders (bevoegdheid Wonen);
- Sociale energieprojecten uitbreiden naar buitenmuurisolatie en verwarmingsketels;
- Bij de uitvoering van deze maatregelen ook aandacht hebben voor de algemene woningkwaliteit
 - o Conformiteitsattest verplicht maken voor alle huurwoningen

Energieleningen

Sinds begin 2019 kennen de energiehuizen enkel nog leningen aan 0% rente toe aan de prioritaire doelgroep.

Aanbeveling:

Volgens de stakeholders volstaat het bedrag van de renteloze lening niet voor noodkopers die hun huis willen renoveren. Voor deze doelgroep is het aangewezen het rollend renovatiefonds dat de Vlaamse Regering op 21 december 2018 principieel goedkeurde, te lanceren en op basis van de eerste ervaringen te evalueren.

Verlaagd BTW-tarief bij renovatie van woningen

Het BTW-tarief voor renovatiewerken bedraagt momenteel 6%. Er is daarnaast sinds 2007 een verlaagd BTW-tarief van 6% voor vernieuwbouw na sloop van toepassing in 13 Vlaamse centrumsteden. In 2009 en 2010 werd de maatregel tijdelijk uitgebreid naar het hele land, om de bouwsector in crisistijd een duwtje in de rug te geven. De BTW-wetgeving is een federale bevoegdheid en een verlaging moet compatibel zijn met de Europese regels daaromtrent. In het Vlaams Energie- en Klimaatplan wordt voorgesteld het BTW-tarief voor vernieuwbouw na sloop vanaf 2021 uit te breiden tot alle Vlaamse stads- en dorpskernen. Uit een lopende studie van het

Steunpunt Wonen blijkt dat de verlaging van het BTW-tarief voor vernieuwbouw na sloop in de steden heeft geleid tot een significante stijging van vergunningen voor vernieuwbouw met ruim 20%. Bovendien gaat het niet om substitutie van andere vormen van renovatie.

Het verlaagde BTW-tarief van 6% voor renovatiewerken geldt als aan de volgende voorwaarden is voldaan:

- de woning is ouder dan 10 jaar;
- de woning dient uitsluitend als privéwoning of slechts een 'bijkomstig' gedeelte ervan dient om een beroep uit te oefenen;
- de werken (omvorming, renovatie, rehabilitatie, verbetering, herstelling, onderhoud) worden rechtstreeks aan de eindgebruiker (eigenaar, vruchtgebruiker of huurder) gefactureerd. De eigenaar mag ook een vennootschap zijn.

Deze laatste voorwaarde sluit financiering van renovatiewerken door derden die noch eigenaar noch huurder zijn uit van het verlaagde BTW-tarief.

In heel wat situaties leidt hernieuwbouw na sloop tot een betere energieprestatie dan een grondige renovatie. Om afbraak en vervanging door nieuwbouw die aan de geldende energieprestatieregelgeving voldoet, te stimuleren, is de uitbreiding van het toepassingsgebied voor dit verlaagd BTW-tarief wenselijk.

Op 1 februari 2019 besliste de Vlaamse Regering om een tijdelijke slooppremie van 7.500 euro in te voeren voor vergunningen die worden toegekend tussen oktober 2018 en oktober 2019.

Aanbeveling

De stakeholders vragen in eerste instantie om het verlaagde BTW-tarief te verruimen tot het volledig Belgisch grondgebied. Indien er geen federale beslissing hiertoe komt, vragen zij om de slooppremie te continueren.

4. CONCLUSIE VAN DE GROOTSCHALIGE EVALUATIE VAN HET ENERGIEARMOEDEPROGRAMMA

De voorliggende mededeling aan de Vlaamse Regering bevat naast een stand van zaken van de acties uit het Energiearmoedeprogramma uit 2016 aanbevelingen gebaseerd op een stakeholderconsultatie die in de loop van 2018 plaats vond. Gelet op het feit dat energiearmoede een complexe problematiek is, dienen maatregelen die energiearmoede aanpakken aan de bron, dus op het vlak van energieverbruik in de woning, verder te worden bijgestuurd zodat ze veel meer slagkracht krijgen en een groter bereik realiseren. Om de doelstellingen van de langetermijnstrategie voor woningrenovatie ook voor de doelgroep van kwetsbare eigenaars te behalen, is er nood aan aangepaste financieringsinstrumenten en begeleiding op maat. Ook voor de private huurwoningen bewoond door kwetsbare gezinnen kan een aangepaste aanpak meer resultaat hebben.

De Vlaamse Regering neemt akte van de vooropgestelde aanbevelingen door de Stakeholders. Aangezien nieuwe wetgevende initiatieven op dit moment in de legislatuur niet meer mogelijk zijn, start de huidige Vlaamse Regering een intensief overleg op met de stakeholders vanaf april 2019. De uitrol van de digitale meter zal namelijk extra toepassingen mogelijk maken die een positieve impact kunnen hebben op schuldafbouw. In het licht daarvan, zal met het Vlaams Energieagentschap en de stakeholders een intensief traject worden opgestart om deze nieuwe toepassingen te integreren in het sociaal energiebeleid en zodoende tot een optimalisatie van schuldafbouw te komen. De resultaten van dit traject zullen aan de volgende Vlaamse Regering worden overgemaakt, zodat de nieuwe regeling in werking kan treden eens de uitrol van de digitale meter met budgetmeterfunctie volbracht is. Ook de doelgroep zal nauw worden betrokken bij dit overleg. Over de voortgang van de uitwerking van de acties zal jaarlijks per mededeling aan de Vlaamse Regering worden gerapporteerd.

Deze mededeling zal ter advies worden voorgelegd aan de SERV, waarna deze mededeling opnieuw zal worden voorgelegd aan de Vlaamse Regering.

De Vlaamse minister van Begroting, Financiën en Energie

Lydia Peeters